

Oponentský posudok na dizertačnú prácu

Názov práce: *Nefinanční výkaznictví v České republice*

Autor: *Ing. David Čevela*

Školiteľ: *doc. Ing. Vladimír Zelenka, Ph.D.*

Oponent: *doc. Ing. Mgr. Renáta Pakšiová, PhD.*

Problematika vykazovania nefinančných informácií je v súčasnej dobe vysoko aktuálna a vedeckou obcou aj praxou často diskutovaná. Môžu za to zmeny spoločenského prístupu k podnikaniu a jeho vplyvu na spoločnosť a prostredie v ktorom sa podnikanie uskutočňuje. Spoločenská zodpovednosť podnikov sa stáva nielen marketingovým nástrojom, ale je čoraz častejšie doslova vyžadovaná v rámci trhového mechanizmu v dodávateľsko-odberateľských vzťahoch. Podnik už nie je posudzovaný čisto na báze finančných ukazovateľov získaných z účtovných závierok, ale jeho obraz dotvára práve výročná správa, ktorá sa svojim obsahom má vyjadrovať nielen k aktuálnej ekonomickej situácii podniku vychádzajúcej z minulých udalostí izolovane, ale práve v širšom kontexte k zhodnoteniu jeho vplyvov na ekonomické, environmentálne a sociálne prostredie v ktorom všetky činnosti zanechávajú interaktívne vplyvy a efekty aj do budúcnosti. Výročná správa svojou podstatou a zatiaľ nie veľkou reguláciou poskytuje široký priestor pre kreativitu podnikov vo vzťahu k forme poskytovania týchto informácií. Najvýraznejšie kroky k regulácii poskytovania nefinančných informácií podnikmi v európskom priestore môžeme vidieť vo vydaní smernice EPaR 2014/95/EÚ: Zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti, ktorou sa mení smernica 2013/34/EÚ, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými podnikmi a skupinami. V súčasnosti (už za rok 2017) je už smernica transpozíciou zapracovaná v právnych úpravách a nové ustanovenia sú účinné tak v ČR, ako aj v SR.

Vzhľadom na aktuálnosť problematiky riešenej v dizertačnej práci, ako aj môjho vedľajšieho výskumného zamerania som si dizertačnú prácu Ing. Davida Čevela so záujmom prečítala.

Cieľ práce

Cieľ dizertačnej práce je definovaný ako: „...je cieľom tohto výskumu identifikovať, zanalyzovať a kriticky vyhodnotiť aktuálnu prax v oblasti vykazovania o nefinančných aspektoch podnikania špecificky v českom prostredí.“ Ďalej sú v práci definované čiastkové výskumné otázky a hypotézy.

Hypotézy, metódy a literárne zdroje

Výskum v DP. je z veľkej časti koncipovaný ako kritická obsahová analýza. V práci je analyzovaných 100 najväčších spoločností podľa tržieb z hlavnej činnosti za rok 2015. Analyzované boli údaje uvedené buď vo výročných správach, alebo v špecializovaných CSR reportoch za 5 účtovných období v rozpätí 2011-2015, bez ohľadu na ich pomenovanie.

V rámci dizertačnej práce si autor stanovil tri hypotézy, ktoré sa v práci snažil overiť na základe obsahovej analýzy výročných správ a správ o CSR, bez ohľadu na použité pomenovanie tejto správy.

H1: Úroveň nefinančného výkazníctva sa časom zvyšuje.

H2: Spoločnosti s ultimátnym vlastníkom v krajine západnej Európy vykazujú o nefinančných aspektoch podnikania častejšie ako spoločnosti s lokálnymi vlastníkmi alebo spoločnosti s nejasnou vlastníckou štruktúrou.

H3: Spoločnosti, ktoré disponujú externe garantovanou certifikáciou o tejto oblasti vo svojich nefinančných reportoch vykazujú častejšie ako spoločnosti, ktoré žiadnu certifikáciu nedisponujú.

Zo záverov výskumu vyplýva, že bola potvrdená iba hypotéza 1, hypotézy 2 a 3 nebolo možné v celom rozsahu potvrdiť.

Výskum bol uskutočnený za roky 2011-2015 a vo vzťahu k aktuálnemu roku 2018 by bolo práve zaujímavé zistiť či sa za aktuálnejšie účtovné obdobia situácia nezmenila, predovšetkým za rok 2017, kedy došlo k právnej záväznosti vykazovania nefinančných informácií niektorými podnikmi, minimálne za podniky, ktorých sa táto zmena dotkla.

Čiastkové výsledky sú v práci prezentované tak formou teoretickej analýzy s použitím analytických a deduktívnych metód ako aj grafickou interpretáciou.

Použité metódy a forma prezentácie zodpovedá požiadavkám kladeným na uvedený typ záverečnej práce.

Literárne zdroje sú uvedené v zozname použitej literatúry a v práci sú správne odcitované.

Štruktúra práce

Prácu autor rozdelil do štyroch kapitol, ktoré sú spolu vzájomne previazané. V teoretickej časti autor zadefinoval teoretické východiská, pojmy a požiadavky na vykazovanie nefinančných informácií a uviedol diskusiu odbornej verejnosti k danej problematike.

V analytickej výskumnej časti si autor položil 6 výskumných otázok, na ktoré uvádza výsledky v samostatných podkapitolách s názvami:

VO1: Ktoré z najvýznamnejších spoločností v ČR najčastejšie vykazujú o nefinančných aspektoch spoločensky zodpovedného podnikania a ako sa toto vykazovanie mení s časom.

VO2: O ktorých CSR oblastiach tieto spoločnosti najčastejšie vykazujú?

VO3: Akými prostriedkami a kanálmi a v akej forme spoločnosti takéto nefinančné informácie zverejňujú?

VO4: Ako tieto spoločnosti zaisťujú kvalitu takto vykázaných nefinančných informácií, predovšetkým ich presnosť a úplnosť?

VO5: Ktoré významné determinanty podmieňujú kvalitu a obsah nefinančného výkazníctva v ČR

VO6: Odráža kvalita nefinančného výkazníctva spoločností kvalitu ich procesov a politík, ktoré už v oblasti CSR implementovali?

Zvolená štruktúra dizertačnej práce zodpovedá požiadavkám pre daný druh záverečných prác.

Návrhy do diskusie

V nadväznosti na stanovené ciele v dizertačnej práci by ma zaujímali odpovede autora na nasledujúce otázky.

1) Uvedte, ktorých (koľkých) podnikov zo skúmanej vzorky sa dotkla právna zmena vo vykazovaní nefinančných informácií od 1. 1. 2017 a či by sa niektoré závery výskumu zmenili, keby ste brali do úvahy aj rok 2017.

2) V rámci diskusie by ma zaujímal názor autora na možnú komplexnejšiu reguláciu vykazovania nefinančných informácií. Myslíte si, že by regulácia v tejto oblasti mala postupne dospieť až do úrovne ako je regulované poskytovanie finančných informácií? Ak áno, myslíte si, že by mala byť regulácia aj v procese zaznamenávania a zberu informácií v podniku? Akú úlohu by pri tom malo zohrávať manažérske a akú finančné účtovníctvo?

3) Myslíte si, že nastavenie požiadaviek na vykazovanie nefinančných informácií podľa, v súčasnosti platných veľkostných kritérií, je z hľadiska spoločenskej zodpovednosti postačujúce? Zmenili by ste nejakým spôsobom kritériá a ako? Svoje tvrdenie zdôvodnite.

4) Akú formu poskytovaných nefinančných informácií by ste navrhli? Samostatnú správu, alebo súčasť výročnej správy? Konsolidovanú, alebo individuálnu aj konsolidovanú, aké by ste zvolili podmienky a formu? Aký máte názor na overovanie týchto informácií audítorom?

Predložená dizertačná práca sa zaoberá zaujímavou a veľmi dôležitou problematikou v súčasnosti a uskutočnený výskum je určite prínosom k vedeckému skúmaniu v tejto oblasti. Zisťovanie a skúmanie praktických spôsobov aplikácie poskytovania nefinančných informácií jednotlivými podnikmi môže napomôcť k optimalizácii a postupnému nastaveniu vzoru poskytovaných nefinančných informácií v ČR aj SR.

Práca má logickú štruktúru a splňa požiadavky na daný druh záverečných prác.

Prácu odporúčam k obhajobe pred príslušnou skúšobnou komisiou pre obhajobu dizertačných prác.

V Bratislave 9. 6. 2018

doc. Ing. Mgr. Renáta Pakšiová, PhD.